

Jernejeva dela, ki bi jih kopirali za bodočo galerijsko zbirko. Temu skromnemu namenu je razstava zadostila. Privabila pa je tudi 917 obiskovalcev, od tega 277 v devetih skupinah in 640 posameznikov. Razstava je bila odprta od 21. oktobra 1962 do 30. novembra 1962.

Drugo razstavo *Naše zaščitene rože* je pripravil Prirodoslovni muzej Slovenije kot poučno potujočo razstavo zaščitene rože. Te so bile prikazane v dioramah (bile so umetno izdelane), herbarijsko in v diapozitivih. Prirodoslovni muzej se je povezal z loško gimnazijo ter našel v gimnazijah redne in vestne čuvarje razstave. Ob otvoritvi te razstave v Ljubljani je izšla tudi knjižica *Naše zaščitene rože*, ki je ogled razstave izvrstno dopolnjevala. Obisk razstave je bil zelo uspešen, saj jo je obiskalo 41 šolskih skupin z 1728 udeleženci in 586 posameznikov, skupaj 2314 obiskovalcev. Razstava je bila odprta od 12. do 30. junija 1963.

Tretja razstava *Ilustracije Visoške kronike* je bila povezana s Skofjeloškimi poletnimi prireditvami. Za to razstavo in za poseben dohod na dvorišče Loškega gradu so bili zasilno urejeni grajski kletni prostori, ki bodo kmalu preurejeni za nove muzejske zbirke. Razstava je prikazala izbor ilustracij in vinjet arhitekta Borisa Kobeta, poleg tega pa še štiri njegove oljne slike s prizori iz Visoške kronike. Poleg tega likovnega dela so bili razstavljeni tudi najrazličnejši natisi Tavčarjevih leposlovnih del po sodobnih revijah do najnovejših knjižnih izdaj. Zaradi razgibanega prostora je bila razstava rahlo razbita in neenotna, motil pa je tudi zasilno prirejeni prostor, kar pa je imelo drugo prednost: vsi obiskovalci poletnih prireditev so si spotoma ogledali tudi razstavo. Tako je imela razstava rekorden obisk, okoli 12.000 obiskovalcev.

Andrej Pavlovec

MUZEJSKI IZLET

V nedeljo 9. junija 1963 je Muzejsko društvo priredilo svoj sedmi izlet. Udeležilo se ga je 31 članov. Pripravil ga je Lovro Planina, ki je kot član društvenega nadzornega odbora že kar prevzel nalogo stalnega vodje društvenih izletov.

Tokrat je bil izlet usmerjen na Dolenjsko. Skozi Ljubljano in Grosuplje smo zavili v dolenski kraški svet. Od ceste iz Ponove vasi smo se povzpeli na sloviti Tabor, najbolj ohranjeni turški tabor na Slovenskem, kjer stoji okrog

gotske cerkvice obzidje s strelnimi linami in obrambnimi stolpi. Po zajtrku na terasi novega gostišča pri Taborski jami smo obiskali to jama, bogato zasigano s kapniki in električno razsvetljeno. Ogledali smo si razvaline gradu Turjak, ki je še razdejan dovolj mogočen. Zgrajen je bil v 16. stoletju. V močno poškodovani romanski kapeli so še dobro vidne nekatere gotske freske. Da se vsaj ta del ohrani, ga republiški zavod za spomeniško varstvo obnavlja. Grad so zavzeli in razrušili partizanski oddelki leta 1943, ker so se po kapitulaciji Italije zatekli vanj belogardisti. Ustavili smo se ob spomeniku Primoža Trubarja v Raščici, ki so ga postavili ob 400-letnici rojstva prve slovenske knjige. Mimo Ponikev, kjer ponikuje Raščica in je pred nedavnim še obratoval plavž, smo dospeli na značilno kraško polje, imenovano Dobrepolje. V njegovem središču — Vidmu — so našo pozornost vzbudili spomeniki, umetnine bratov Kraljev, rojakov iz bližnje Zagorice. Iz nižjih, že čisto poplavljenih Strug se pod Malo goro vzdiguje obnovljena gozdna cesta, ki usmerja promet k cesti Žužemberk—Kočevje. Tako smo ob razgledu na Kočevski Rok prispeli z žužemberške strani v Kočevje, ker nove, sodobne ceste Ribnica—Kočevje tedaj še niso zgradili.

Kočevje kaže z novimi stavbami in industrijo razveseljivo, povsem novo lice. Spomnili smo se polpreteklih časov, ko je bilo Kočevje tujejezični otok na slovenskih tleh in je peta kolona tamkaj pripravljala vdor hitlerjancev. Najprej smo obiskali Šeškov dom, potem pa muzej. Šeškov dom je bivši Sokolski dom, za katerega v nekdanjih časih ni bilo prostora v mestu in so ga zato morali zgraditi na predmestnem polju. Sedaj je seveda skoraj že vraščen z mestom. V njem je v jeseni leta 1943 zasedal zbor odposlancev slovenskega naroda in sprejel pomembne sklepe. O tem pripoveduje veličastna plošča v avli. Dom je imenovan po profesorju Jožetu Šešku, ki je na Kočevskem vodil osvobodilno gibanje in so ga Italijani 1. 1942 v Ljubljani ustrelili. V stavbi bo dobil prostore krajevni muzej, ki je začasno nameščen v nekdanjem Dijaškem domu ob izhodni cesti, kjer se nad poljem vzpenjata gozdnata Mestni vrh in Fridrihštajn. Zbirke, razmeščene v dveh nadstropjih, nam je razkazal upravnik Šober. Muzej vsebuje predvsem dokumente o narodnoosvobodilni borbi in druge zgodovinske predmete pa tudi nekaj eksponatov iz etnografije in pri-

rodopisja. Zaradičasne namestitve še ni opremljen, kakor bi zaslužil.

Iz Kočevja nas je vodila pot skozi kraje, ki so bili pred vojno značilno »kočevarski«, sedaj pa so v njih naseljeni slovenski priseljenci, povezani z velikim kmetijsko-gozdarskim posestvom. To so vasi Livold, Mozelj, Rajndol in Knežja Lipa. Ko smo nad Knežjo Lipo prešli najvišji del ceste, se je pred nami odprla Poljanska dolina, ne tista, ki se izteka v Loko, ampak dolina pod belokranjsko Poljansko goro, nagnjena h Kolpi, ki se globoko pod njo vije v prostorni strugi. Poljanska dolina je eden najbolj odročnih koščkov Slovenije, razprostrta med Kočevsko, Belo krajino in Hrvatsko. Obstali smo v Starem trgu, ki čepi na robu suhe police tik nad dolino zelene, samotne Kolpe.

Cez Poljansko goro smo dosegli Belo krajino in se čez Tančo goro in rudarsko Kanižarico pripeljali v Crnomelj, kjer nas je kar pozno čakalo kosilo. Popoldne je bilo posvečeno ogledu Bele krajine. Mimo steljnikov, ki s praprotjo in brezami ustvarjajo značilno romantično, gospodarsko pa nezaželeno idilo Bele krajine, smo mimo nekdanjega železarskega Gradaca ob Lahinji in preko Krupe ter mimo arheološko poznanega Kučerja pozno popoldne dospeli v Metliko, ki je bila naš končni cilj. Slikovite hiše nad Bojico, tesno sklenjene ulice in trg, mogočne stavbe starinske Komende, prošnja, župna cerkev in mestne hiše s stolpiči in grbom so napravile na nas prijeten vtis. Zelo prijetno presenečenje smo doživeli, ko smo obiskali v gradu Belokranjski muzej in nas je ravnatelj muzeja, pisatelj Jože Dular, z živo razlago popeljal skozi razstavne prostore in nam razložil zgodovino Metlike. Že leta 1910 so ustanovili Društvo za spoznavanje Bele krajine, ki je imelo namen pripravljati muzej. Leta 1933 so pri Tujskoprometnem društvu osnovali muzejski odsek, leta 1949 pa je zaživelo Muzejsko društvo, ki mu je tudi naše društvo s pošiljko svojih pravil nekoliko pripomoglo k rojstvu. Kakor povsod, se je tudi metliško društvo borilo in se še bori za denar in za prostore. Belokranjski muzej je bil odprt leta 1951 in je torej mlajši, a zelo krepki brat našega muzeja. Odlikuje se po izredno okusni, smiselni in pregledni ureditvi. Posebno bogate so etnografska, kulturnozgodovinska in arheološka zbirka. Z etnografskega vidika lahko Bela krajina pokaže mnogo svojskega. Tudi druge muzejske zbirke — NOB, umetnostna, prirodoslovna in numizmatična — so lepe in

zanimive. Kakor mi posvečamo posebno zbirko kulturnim rojakom, tako ima tudi metliški muzej posebno sobo, kjer so razstavljena dela metliških rojakov: kiparja Alojzija Gangla, slikarja Julija Papiča in drugih. Muzej varuje tudi spominske zbirke v Župančičevi rojstni hiši na Vinici in v Ganglovi hiši v Metliki. V tej smo si ogledali dve sobi, kjer so razstavljeni predmeti pisatelja in sokolskega organizatorja Engelberta Gangla ter njegovega strica kiparja Alojzija Gangla.

Obisk Metlike smo zaključili v dobrem razpoloženju pred zidnico na griču Veselici, od koder je prelep razgled na mesto in na pokrajino ob Kolpi. V mraku smo potovali čez Gorjance. Dolino Krke je že zajemala noč in Novo mesto se je kopalo v luči, ko smo se spuščali s prevala Na vahti. Ob zadnjem napitku v Novem mestu se je predsednik dr. Pavle Blaznik zahvalil vodji in udeležencem izleta ter izrekel nekaj vzpodbudnih misli v zvezi z bližajočo se tisočletnico Loke.

Francè Planina

NIZOZEMSKI »SKANSEN«

V letošnjem juliju sem našel priložnost, da sem si ogledal nizozemski muzej na prostem, »Nederlands Openluchtmuseum«, ki je pri mestu Arnhemu urejen po zgledu švedskega Skansena. Ustanovili so ga leta 1912 in od tedaj ga stalno izpopolnjujejo. Stavbe so postavljene na zemljišču s površino 53 ha, med njimi pa sta tudi dve jezerci in več gozdičkov. Poleti ga iz dneva v dan obiskujejo množice domačinov in inozemcev, da si ogledajo, kako so še nedavno živeli nizozemski delovni ljudje, kmetje, ribiči, pastirji in obrtniki, ki jim je civilizacija še temeljiteje spremenila življenje kot pri nas.

Ob vhodu na muzejsko zemljišče stoji mitnica z zaporo, kakršnih je bilo včasih vse polno ob cestah in kanalih; da so pobirali mitnino. V vrtni hišici nasproti vhoda prodajajo spominke in postrežejo z informacijami. Obiskovalci plačajo po pol guldna vstopnine, kar je po uradnem tečaju 105 din. Lepe poti med travniki in nasadi vodijo mimo 60 raznih stavb in naprav, iz katerih spozna obiskovalec narodopisne značilnosti raznih delov nizozemskega podeželja. Po zemljišču je razpostavljenih 12 kmečkih domačij, od najpreprostejše do najiminitnejše. Preprosta hiša je spletena iz vrbovih vej in ometana, streho ima slamnato, v njej